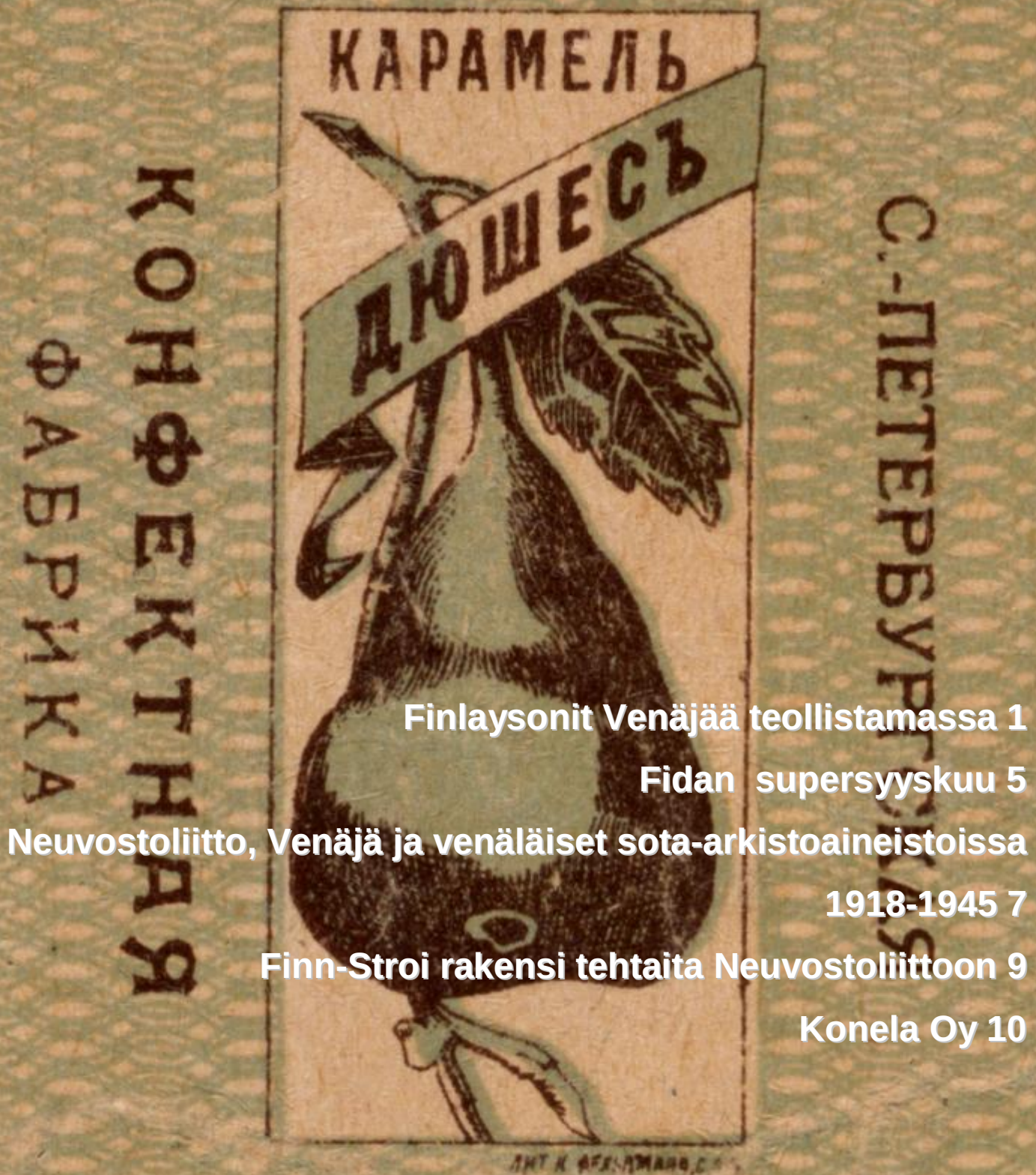

Pääkirjoitus Neljäsosa ryssä

Suomella on pitkä historia lännen ja idän välimaastossa. Vaikka itäraja on siirretty monta kertaa sotien seurauksena, rauhanomaista rinnakkaiseloakin on ollut pitkät tovit. Suomen ja Venäjän välisissä suhteissa on kieltämättä ollut omat haasteensa ja kipupisteensä mutta myös mahdollisuutensa. Idänkauppa on tuonut suomalaisille tuotteille markkinoita ja työllistänyt suomalaisia. Itärajan takana valmistettuja teollisuustuotteita tai muita tuotteita on niitakin ollut tarjolla Suomen markkinoilla, joskin merkittävämpää on ollut raaka-aineiden ja energian tuonti.

Itäraja ei ole ollut esteenä ihmisten liikkumiselle. Rajan takaa on vuosisatojen aikana muuttanut Suomeen talonpoikia, sotilaita, ortodoksisen kirkon pappeja, kauppiaita, vallankumousta paenneita, Inkerinsuomalaisia ja aviopuolisoita. Ennen vallankumousta keisarikunnan pääkaupunki veti suomalaisia pääasiassa työn perässä. Pietarissa oli kirjoilla suomalaisessa ja ruotsalaisessa seurakunnassa liki 30 000 suomalaista vuonna 1897. Maailman kaupungeista vain Helsingissä oli enemmän suomalaisia.

Neuvostoliiton aikana suuret rakennuskohteet itänaapurissa työllistivät suomalaisia rakennusmiehiä. Esim. Kostamuksen rakentaminen 1977–1985 oli todellinen piristysruiske työttömyyden riivaamalle Kainuun maakunnalle.

Suomen ja Neuvostoliiton välinen matkailu on oma lukunsa. Suomalaiset votkaturistit Leningradissa aiheuttivat toki monille päänvaivaa. Mutta toisaalta he toivat sosialistimaahan kaivattua länsivaluutta ja jobbareiden välityksellä länsituotteita, kuten sukkahousuja ja purukumia. Sen sijaan ne harvat neuvostoliittolaiset, jotka pääsivät Suomeen, vierailivat tarkkaan valituissa kohteissa, kuten Lenin museossa Tampereella. Mutta matkailu avartaa, ruohonjuuritasolla kuva yhteiskunnasta ja sen kansalaisista on erilainen kuin juhlapuheissa ja virallisissa protokollissa.

Sitten tuohon otsikkoon. Venäjä liippaa myös omaa sukuhistoriaani. Äidinäitini oli venäläinen Aleksandra Arhipova. Hän avioitui Pietarissa äidinisäni Otto Nykäsen kanssa. Oton isä Aapraham oli muuttanut Piekämäeltä Pietariin 1800-luvun lopulla, mitä ilmeisimmin työmahdollisuuksien houkuttelemana. Nykäset olivat siis osa tuota Pietarin suomalaispopulaatiota. Vallankumouksen jälkeiseen kurjuuteen kyllästyneet Nykäset palasivat Suomeen ja Haminaan 1920-luvun alussa.

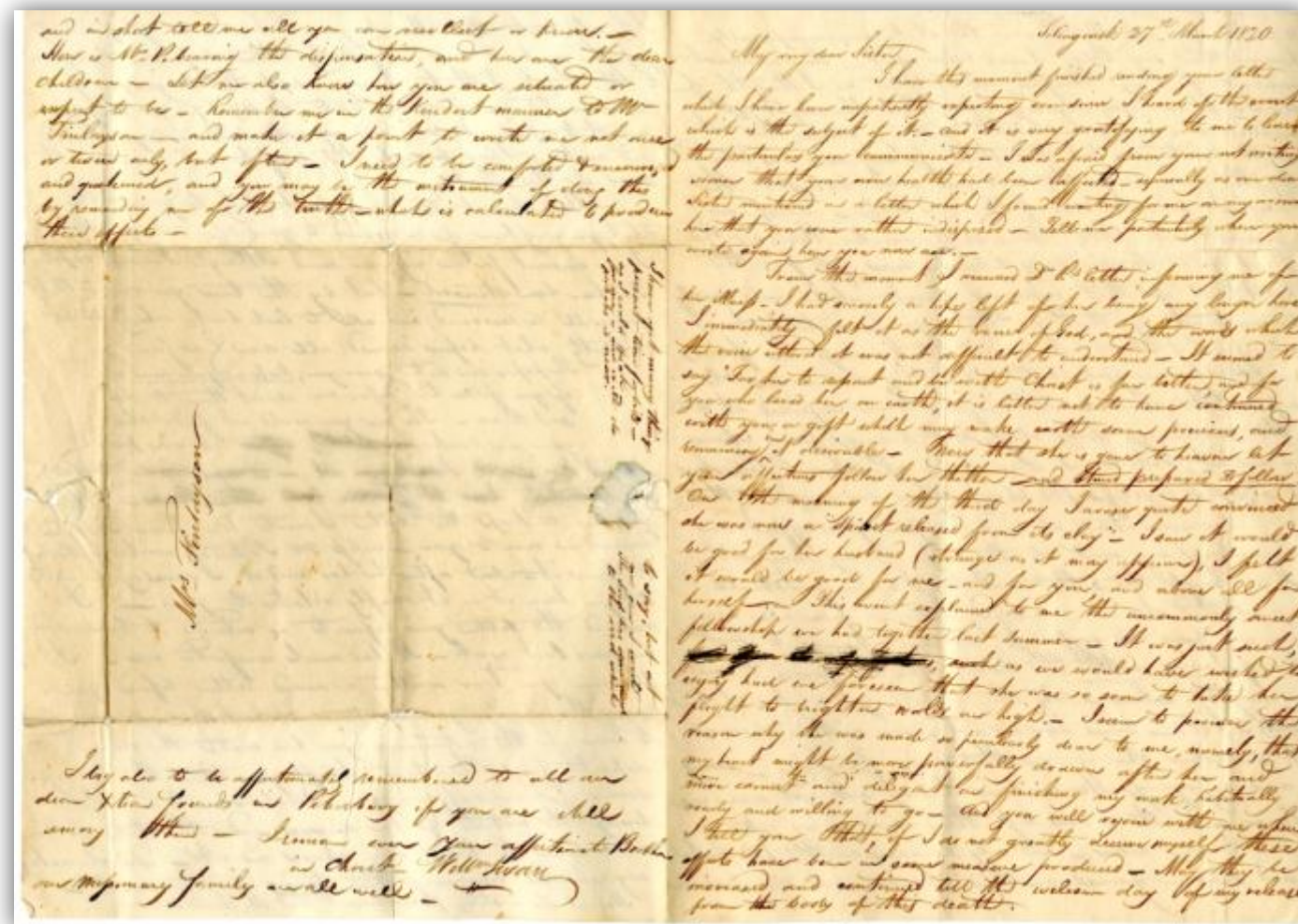
Jarmo Luoma-aho

Finlaysonit Venäjää teollistamassa

Finlayson & Co:n Tampereen puuvillatehdas oli maamme ensimmäinen ja vuosikymmeniä myös sen ainoa todellinen suurteollisuuslaitos. Suomen talouselämälle tehdas merkitsi uuden ajan tekniikan ja talouden kehitystä. Finlaysonin tehtaiden perustaja James Finlayson oli hurskas kveekari ja koneenrakentaja Glasgown kaupungista. Hän kuului siihen maanmiestensä ryhmään, joka oli palkattu panemaan alulle Venäjän tekstiiliteollisuutta. Finlayson työskenteli lähellä Pietaria sijaitsevien Kolpinon konepajojen konemestarina yli 20 vuotta, ennen kuin hän muutti Suomen suuriruhtinaskuntaan. Keisari Aleksanteri vieraili syksyllä 1819 Tampereella ja halusi hyödyntää Tammerkosken kuohuja teollisuuden voimanlähteenä. James Finlayson oli sitten henkilö, joka pääsi tehdasta pystyttämään.

James Finlaysonin puoliso Margareta Finlayson oli myöskin hyvin uskonnollinen henkilö. Hän piti läheistä yhteyttä skotlantilaiseen lähetyssaarnaajaan William Swaniin, joka teki lähetystyötä Siperiassa ja osallistui mm. Raamatun kääntämiseen mongoliksi. Myös Sarah Wheeler, toinen Margareta Finlaysonin läheisistä kirjeenvaihtoystäväistä, kertoi hänelle lähetystyöstä Venäjällä. Finlaysonin arkiston yksityiskirjeenvaihdosta käy siis ilmi asioita paitsi Venäjän – johon Suomikin tuohon aikaan kuului – teollistamisesta, niin myös käännättämisestä protestanttiseen uskoon. (OA)

Kuva: William Swanin kirje Margareta Finlaysonille 27.3.1820

Muutamia havaintoja Leningradiin ja Moskovaan tehdyn matkan varrella

Enso-Gutzeit Osakeyhtiön Enson keskuskonttorin päällikkö Benjamin Snellman pääsi vierailemaan Neuvostoliitossa kauppa- ja teollisuusjärjestöjen retkikunnan mukana 4. – 13. joulukuuta 1925. Tässä esitellään muutamia katkelmia 17-sivuisesta matkakertomuksesta. (HS)

Kuva: Johtaja Benjamin Snellman vuonna 1939.

Keskikaupungilla ovat useimmat liikkeet jälleen avatut sekä näyttää kauppa niissä käyvän hyvin. Ruokatavarakaupat olivat avoinna aina kello 12 asti yöllä. Minkäänlaista ruokatarpeiden puutetta ei ole, näkeepä kauppojen näyteikkunoissa vielä lisäksi erilaisia ylellisyystavaroitakin. Jonoja näkyi ainoastaan viina- ja liinavaatekauppojen edustalla. Meille mainittiin, että 70 % pablovinasta jaetaan maaseudulle talonpoikien lepyttämiseksi, jotta heidät saataisiin myymään viljaansa, ja että jäämös, 30 %, myydään kaupungeissa. Tämä määrä ei kuitenkaan riitä janoiselle väestölle, sillä päivävarastot myydään loppuun melkein heti liikkeiden avattua.

Sato hehtaaria kohden ei myöskään ole lisääntynyt neuvostohallituksen aikana, sillä suurtiloista anastettuja aloja ei viljellä yhtä voimaperäisesti kuin ennen vallankumousta, vaan ovat ne osittain joutuneet rappiolle. Mitä todella voimaperäisesti viljelty maa voi tuottaa, nähdään siitä, että n. 200 suomalaista kommunistia, siirryttyään kauko-Karjalasta etelä-Venäjälle, ovat tänä vuonna saaneet n. 5 milj. Suomen markkaan arvioidun sadon. Tämä johtuu siitä, että maata viljellään voimaperäisesti ja suomalaisen tapaan sekä että käytetään traktoreita y.m. nykyaikaisia maanviljelysvälineitä. Heidän venäläiset naapurinsa sensijaan saivat samaan aikaan paljoa huonomman sadon ja riippui se huolimattomuudesta ja vanhentuneitten työtapojen käyttämisestä. Hallitus tekee luonnollisesti kaikkensa maataloustuloksien kohottamiseksi, m.m. valmistamalla "Fordson"-mallisia maataloustraktoreita Putilovin tehtaissa, Leningradissa.

Retkikunnan jäsenet saivat tämän jälkeen luvan itse kukin käydä edustavien valtion trustien luona, joilla on yksinoikeus koko tuonti- ja vientikauppaan nähden. Varsin mielenkiintoista oli käydä näissä trusteissa, joiden henkilökuntana oli varsin monilukainen, enemmän tai vähemmän ahkerasti työskentelevä virkamiehistö. Trustien korkeimpana päällikkönä oli tavallisesti työläisten riveistä lähtöisin oleva kommunisti, jonka apuna oli johtokunta sekä joukko erikoistuntijoita. Jokaisella kommunistisella osastopäälliköllä oli sitäpaitsi apunaan vielä asiantuntija, jonka toimintaa hän koko ajan valvoi. Näissä virastoissa käydessään joutui siten 4 & 5 miehen kanssa tekemisiin, sillä nykyisessä Neuvosto-Venäjässä ei hallitus ei-vätkä vallassaolijat näytä luottavan alaisiin toimihenkilöihin.

Kaupunkiolot.

Leningrad ei tee mitään miellyttävää vaikutusta. Sen pääkaduilla ja keskuksessa on liikenne vielä melko vilkasta mutta kauempana sen laidassa kulkiessaan huomaa helposti kaupungin sekä sen kaupan ja teollisuuden menneen tavattomasti taaksepäin. Alakuloinen väestö, luhistuneet kivitalot ja osaksi korttelittain poltetut puutalot antavat kaupungille puolikuolleen ja aution leiman.

Kauppa ja toimiluvat.

Neuvosto-Venäjällä vallitsevien lakien mukaan saadaan vapaasti harjoittaa yksityiskauppaa ja muuta yksityisyrittä. Tämä vapaus on kuitenkin suureksi osaksi enemmän teoreettinen kuin todellinen, sillä jos liikemies onnistuu hyvin yrityksessään, voi hän olla jotensakin varma vallassaolijain epäsuosioon joutumisesta ja vainosta. Neuvosto-Venäjällä on suuri joukko yksityisten liikeyrityksiä, mutta niitä rasittavat suuret ja erilaiset verot, jotka saattavat ne melkein häviöön. Voidakseen kyetä maksamaan näitä rasituksia, täytyy liikemiehen lisätä myytäviin tavaroihinsa aina 50 - 100 % asti nousevat korotukset sekä siitä ylikin. Vallitsevan

FIDAn Supersyyskuu Muotoilukasvatusta peruskoulu- laisille

Suomalaisen teollisen muotoilun arkisto FIDA julkaisi syyskuussa muotoilukasvatuksen opetusmateriaalin, joka on uusi ja innostava tapa oppia ja opettaa suomalaista muotoilua. Opetusmateriaali on suunnattu peruskoulujen opettajille hyödynnettäväksi erityisesti kuvataiteen oppitunneilla. Se on laadittu helppokäyttöiseksi kokonaisuudeksi, jossa oppilaat tutustuvat muotoilun alalla käytettyihin työkaluihin ja suunnitteluprosessiin sekä oppivat ymmärtämään muotoilun merkitystä yhteiskunnassa.

Muotoilukasvatuksen opetusmateriaalin on laatinut muotoilija **Elisa Savolainen**, joka on tehnyt materiaalin kehittämistyötä ja testausta mikkeliäisessä Kalevankankaan koulussa yhteistyössä kuvataideopettaja **Satu Puustisen** kanssa. Opetusmateriaali on suunniteltu ja kehitetty FIDAn ja Elkan aineistojen pohjalta. Muotoilukasvatus tarjoaakin uudenlaisen tavan hyödyntää arkistojen muotoiluaineistoja.

Opetusmateriaali on kaikkien vapaasti käytettävissä, ja se löytyy FIDAn kotisivuilta osoitteesta: www.elka.fi/fida (SM)

Kuva Muotoilukasvatuksen opetusmateriaalin tehtävänannoissa oppilaat pääsevät suunnittelemaan esimerkiksi hajuvesipullon.

Mikkeli Art & Design Week

Kuva Saab 96 keräsi runsaasti ihailevia katseita FIDAn teollisen muotoilun näyttelyssä kauppakeskus Stellassa.

Ensimmäinen Mikkeli Art & Design Week (MAD Week) järjestettiin 20.9. – 27.9.2014, ja FIDA oli mukana tapahtuman työryhmässä antamassa viikolle oman vahvan panoksensa. MAD Weekillä FIDA järjesti mikkeliäisille peruskoululaisille muotoilukasvatustyöpajoja, jotka osoittautuivat erittäin suosituiksi. Niitä jatkettiin myös MAD Weekin jälkeisellä viikolla, jotta kaikki halukkaat pääsivät mukaan. Työpajoissa muotoiluun ja muotoilijan työhön kävivin kahden viikon aikana tutustumassa kaiken kaikkiaan 350 reipasta koululaista.

Työpajoissa koulutuksesta vastasi AieDesignin muotoilija Elisa Savolainen, ja pajojen tehtävät perustuivat FIDAn uuteen muotoilukasvatuksen opetusmateriaaliin. Oppilailta ja heidän opettajiltaan saatu palaute työpajoista oli erittäin positiivista, ja vastaavia pajoja toivottiin järjestettävän myös jatkossa.

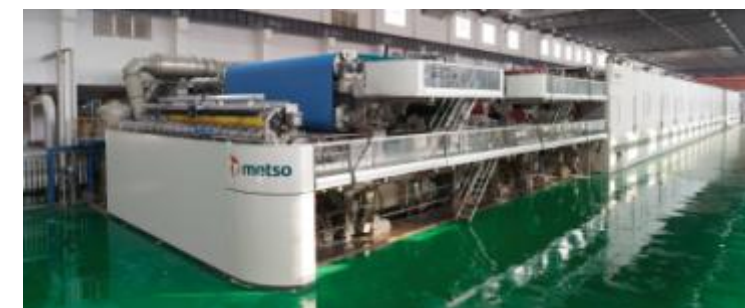
Osana MAD Weekiä järjestettiin 25.9. kauppakeskus Stellassa FIDAn teollisen muotoilun näyttely. Näyttelyssä oli esillä muotoilua laaja-alaisesti Saabista suksisauvan sompiin. Näyttelyyn kävi päivän aikana tutustumassa kolmisensataa ihmistä. Suurimman huomion näyttelyssä sai osakseen upeaksi kunnostettu Saab 96 vuosimallia 1975. Tuo ihanan sympaattinen ”syöksysämpylä” innostikin monet näyttelyn vierailijat muistelevaan omia Saab-kokemuksiaan. (SM)

Teolliset muotoilijat -verkkonäyttely

Syyskuussa avautui FIDAn uusi Teolliset muotoilijat -verkkonäyttely. Näyttely on toteutettu FIDAn arkistomateriaalien pohjalta, ja se on suunnattu kaikille muotoilusta kiinnostuneille. Muotoilijoiden tekemä työ jää usein pimentoon suurelta yleisöltä, sillä me näemme vain valmiin lopputuotteen. FIDAn verkkonäyttely avaa teollisen muotoilijan työtä ja kertoo siitä, kuinka muotoilu ei ole vain esteettisen ulkomuodon antamista, vaan teollisen muotoilijan kädenjälki ulottuu pintaa syvemmälle.

Jokaiselta muotoilijalta on valittu näyttelyyn neljä heidän suunnittelemaansa tuotetta tai tuoteperhettä, jotka ovat olleet merkittäviä heidän urallaan. Näyttely antaa kuvan siitä, kuinka laaja-alaista osaamista suomalaisilla teollisilla muotoilijoilla on.

Verkkonäyttelyn sisällön on suunnitellut FIDAn tietopalvelusihteeri Sari Muinonen, ja näyttelyn graafisesta suunnittelusta ja teknisestä toteutuksesta vastaa mainostoimisto Aalto Oy. Näyttelyyn voi tutustua FIDAn kotisivuilla osoitteessa: www.elka.fi/fida. (SM)

Kuva Verkkonäyttelystä voi lukea esimerkiksi siitä, miksi palkittu muotoilija Risto Vääränen pitää tätä Valmetin OptiConcept M -kartonginvalmistuslinjaa uransa ehdottomana huippuna.

Kuva Yksi verkkonäyttelyn muotoilijoista on Pentti Leskinen, joka oli myös taitava hopeaseppä. Kuvassa on hänen suunnittelemaansa Maisema-akaattikoru.

Neuvostoliitto, Venäjä ja venäläiset sota-arkistoaineistoissa 1918-1945

Sota-arkistojen kunnostus- ja inventointiprojektin aineistossa Neuvosto-Venäjä ja Neuvostoliitto näyttelevät luonnollisesti suurta roolia. Lisäksi aineisto ilmentää asennoitumista venäläisiin sekä muihin naapurimaamme kansallisuuksiin.

Projektissa käsiteltävä aineisto alkaa sisällissodasta 1918, joka tuolloisen valkoisen puolen tulkinnan mukaan oli vapaussota. Sotahan liittyi toki suomalaisnäkökulmasta irtautumisprosessiin Venäjästä, mutta myös Venäjän sisällissotaan ja ensimmäiseen maailmansotaan. Punaisella puolella taisteli venäläisiä sotilaita ja valkoisella saksalaisia. Tarton rauhaan asti itärajan tilanne oli myös epäselvä, joten tälle ajalle vuosina 1918-1920 riittää paljon historiassa vähemmälle huomiolle jääneitä tapahtumia.

Maailmansotien välisenä aikana juuri itsenäistyneen maan armeija arvio uhkan tulevan tietenkin idästä - kysymys olikin vain siitä, miten suureksi uhka arvioitiin. Tämä lopulta konkretisoituikin Neuvostoliiton hyökkäykseen talvisodassa. 1930-luvun ajan puolustussuunnitelmat rakennettiin tämän varalta. Suunnitelmia (VK = Venäjän keskitys) oli kaksi: VK 1, jonka mukaan Venäjä hyökkää rajallisin voimin sekä VK 2, jonka mukaan Venäjä hyökkää laajalla voimalla. Talvisodan mobilisaatio perustuikin VK 2:een.

Talvisodan, välirauhan ja jatkosodan tapahtumat ovatkin valtaosiltaan suomalaisille tuttuja. Toisen maailmansodan aikaisessa aineistossa on mielenkiintoista asennoituminen venäläisiin sotilaisiin ja venäläisiin yleensä, eikä vihollisen paikoitellen julma ja raaka toiminta auttanut asiaa. Vaikka puolustusvoimat korostikin asiallista suhtautumista sotavankeihin ja siviileihin, oli venäläisten kohtelu virallisesti kummassakin tapauksessa huonompaa kuin monien muiden vähemmistökansallisuuksien edustajien suomen-sukuisista puhumattakaan. Toki poliittisellekin mielipiteelle annettiin painoarvoa. Suomalainen tai karjalainen siviili saattoi jatkaa elämistä suhteellisen vapaana venäläisten päätyessä internointileirille. Lisäksi on muistettava, että rajanveto kahden kansallisuuden välille saattaa olla usein keinotekoista ja mielivaltaista. Sotavangin "etuudet" riippuivat pitkälti kansallisuudesta ja poliitisesta kannasta. Toisaalta moni tavallinen etulinjan sotilas rintaman molemmin puolin monesti osasi kunnioittaa vastustajaa ja nähdä vastapuolella tai vankina tavallisen miehen toisenlaisen kokardin alle käskettynä.

Aselevon tultua alkoi uusi aikakausi. Viholliseksi oli muuttumassa Saksa ja uudelle rajalle vetäytyminen edellytti yhteistoimintaa entisen vihollisen kanssa: puolustusvoimien johdon pitikin painottaa taas asiallista ja ystävällistä suhtautumista heihin. Virallisella tasolla alkoi matka kohti YYA-Suomea, joka päättyi Neuvostoliiton hajoamiseen. Sen sijaan talvi- ja jatkosota vaikuttavat edelleen jopa suhteettoman paljon monien suomalaisten käsitykseen kansallisesta identiteetistä ja turvallisuuspolitiikasta. (JV)

Kuvat: Venäläisille suunnattu- ja antautumiseen kehoittava lentolehtinen sekä tarkka-ampujista varoittava ilmoitus.

Rajan vetoa

Jääsken kunnassa sijainnut Enso evakuoitiin kahteen otteeseen, ennen kuin se lopullisesti jäi rajan toiselle puolelle ja nimeksi vaihtui Svetogorsk. Talvisodan jälkeen Moskovan rauhassa Enso jäi Neuvostoliiton puolelle ja samalla menettettiin asutuksen lisäksi iso osa suomalaista teollisuutta.

Enso valloitettiin takaisin elokuussa 1941. Paluumuuttajilla oli edessään lohduttomat näkymät. Suurin osa asuinrakennuksista oli tuhoutunut ja tehdaslaitokset kärsineet pahoja vaurioita. Asuin- ja tehdasrakennuksia kunnostettiin sodan aikana, kunnes niistä jouduttiin luopumaan lopullisesti kesän 1944 aikana. Evakuoitavaa tavara rahdattiin junien lisäksi Enso-Gutzeitin omilla aluksilla ympäri Itä-Suomea. Samassa lotjassa oli sulassa sovussa tehtaan koneita, mootoreita, keinutuolit sekä mattojen pirrat. (HS)

Luettelo Ensoon tehtaan lotjista lähteneistä aluksista:				
№.	Alus	Laasti	Kärsäntä	Lopullinen purkupaikka
21/6-44	Th. "Enso"	450 henkilöä	Kiistina	Kiistina
22/6-44	Th. "Enso"	100 "	Kiistina	Kiistina
22/6-44	Th. "Enso"	562 "	Puustala	Kiistina
22/6-44	Th. "Enso"	370 "	Kiistina	Kiistina
22/6-44	kolme "Enso"	Viljan, lms. kart.	Savonlinna	Savonlinna
22/6-44	kolme "Enso"	Viljan, yksit.	"	"
24/6-44	Enso, "Enso"	Yksi eläinlajet	"	"
24/6-44	lotja "Enso"	Isomien kurja	"	Siikalehto
24/6-44	lotja "Enso"	Kipään viit ja lampaat	"	Enso, Kiistala ja Kariola
24/6-44	Th. "Enso"	Kappaleetavara	Savonlinna	Kiistala
24/6-44	lotja "Enso"	"	"	"
25/6-44	Th. "Enso"	Enso ja Kipään eläin, eläinlajet, Viljan jms. tavara	Savonlinna	Savonlinna ja Kiistala
27/6-44	lotja "Enso"	Savonlinna ja Kipään	Savonlinna	Enso
27/6-44	lotja "Enso"	"	"	"
30/6-44	lotja "Enso"	"	"	"
30/6-44	lotja "Enso"	"	"	"
30/6-44	lotja "Enso"	"	"	"
1/7-44	Th. "Enso"	Henkilöitä	"	"
2/7-44	Th. "Enso"	210 kpl puolustuslaitteita, tyhj. aseita	Savonlinna	Savonlinna
2/7-44	Th. "Enso"	Kuusi Oy:n tavaraa	Savonlinna	Savonlinna
3/7-44	Th. "Enso"	Savonlinna ja Kipään	Savonlinna	Savonlinna
4/7-44	Th. "Enso"	Kuusi Oy:n tavaraa ja 3 isomien traktoria	Savonlinna	Savonlinna
4/7-44	Th. "Enso"	Kiistala	Savonlinna	Savonlinna
5/7-44	Th. "Enso"	Kipään var. tavaraa	Savonlinna	Savonlinna
5/7-44	Th. "Enso"	Isomien rehuseelluunon ja savonilajelajet	Savonlinna	Savonlinna
5/7-44	Th. "Enso"	Savonlinna ja Kipään	Savonlinna	Savonlinna
5/7-44	Th. "Enso"	Kiistala ja lms. kartan auto 9-1400	Savonlinna	Savonlinna
5/7-44	Th. "Enso"	Kuusi Oy:n tavaraa	Savonlinna	Savonlinna
5/7-44	Th. "Enso"	Savonlinna ja Kipään	Savonlinna	Savonlinna
9/7-44	Th. "Enso"	Isot suuhalat, Heitin 3 ast. moottoriaikoneita	Kiistina	Kiistina

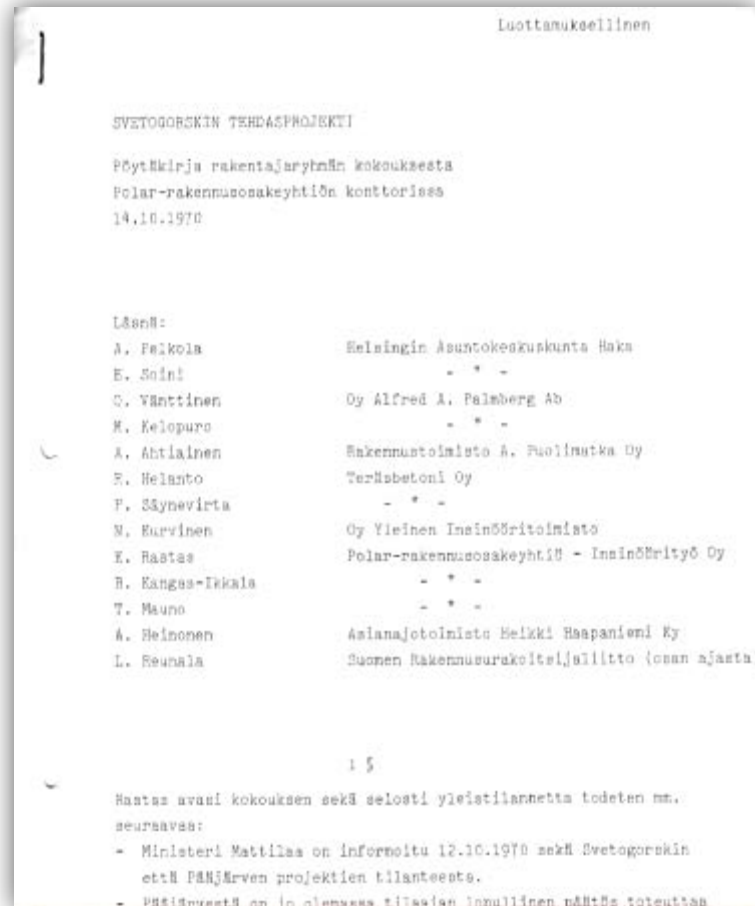
Ensoon saha.			
Th.	Alus	Kärsäntä	Kärsäntä
lotja "Enso"	"	"	"
lotja "Enso"	"	"	"
lotja "Enso"	"	"	"
lotja "Enso"	"	"	"

Finn-Stroi rakensi tehtaita Neuvostoliittoon

Seitsemän suomalaista rakennusyritystä perusti vuonna 1972 Finn-Stroin toteuttamaan Svetogorskin selluloosa- ja paperitehtaan laajennusta ja uudistamista. Viisi vuotta myöhemmin yhtiö valittiin tekemään Kostamuksen vuoriteollisuus-kombinaatin 1. vaiheen rakentamista. Kyseessä oli niin jättimäinen sopimus, että Finn-Stroin omistuspohjaa päätettiin laajentaa kuudella uudella yrityksellä ennen sopimusten solmimista.

Svetogorskin ja Kostamuksen lisäksi Finn-Stroi toteutti monia muitakin isoja rakennushankkeita itänaapurin puolella. Neuvostoliiton romahtaminen kuitenkin lopetti suuret teollisuusrakentamishankkeet Venäjällä, jolloin Finn-Stroin toiminnalta putosi tavallaan pohja pois. Niinpä yhtiö päätettiin purkaa lokakuussa 1993.

Finn-Stroin arkisto on tallennettu Elkaan. Täällä se on järjestetty ja luetteloitu – ja nyt myös valtaosin digitoitukin. (OA)

Kuva: Yksi Finn Stroin perustamista edeltävistä kokousmuistioista

Kuva: Finn Stroin rakentamaa taajamaa Neuvostoliiton Karjalan alueella 1980-luvulla.

Konela Oy

Konela Oy on varmasti tunnetuin idän kaupan liikelämän toimija. 1947 perustettu yritys mahdollisti monelle suomalaiselle ensimmäisen oman auton hankkimisen ankarasti säännöstellyssä sodan jälkeisessä Suomessa. Suuren osan toiminta-ajastaan yhtiö oli V/O Avtoexportin omistuksessa. Konela Oy:n kauppa keskittyi auto-, kone- ja tekniikan tuotteisiin ja erityisesti Suomen ja Neuvostoliiton välillä. 1990-luvulla ja Neuvostoliiton hajottua kaupankäynti konsernin puitteissa laajeni myös muihin maihin. Liiketoimintaa on jatkanut vuodesta 2003 Delta Motor Group. Konela Oy:n arkisto on Elkassa. (JL)

eemel*i*

elka
SUOMEN ELINKEINOELÄMÄN
KESKUSARKISTO